

7. Referències bibliogràfiques

- ADAMIEC, C. (2016). *Devenir sain: des morales alimentaires aux écologies de soi*. Tours: PUF; Rennes: PUR.
- AGÈNCIA CATALANA DE L'AIGUA (2008). *L'aigua a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. També disponible en línia a: <https://www.urv.cat/media/upload/arxiu/catedra-desenvolupament-sostenible/Informes%20VIP/agencia_cat_aigua_-_aigua_a_catalunya.pdf> [Consulta: 17 maig 2022].
- (2016). *Avaluació de la problemàtica originada per l'excés de nitrats d'origen agrari en les masses d'aigua subterrània a Catalunya* [en línia]. <https://aca.gencat.cat/web/.content/20_Aigua/04_estat_del_medi_hidric/04_zones_vulnerables_nitrats/01-avaluacio-problematica-nitrats-DCQA.pdf> [Consulta: 29 juliol 2022].
- AGÈNCIA CATALANA DE SALUT PÚBLICA (2018). *Petits canvis per menjar millor* [en línia]. <<https://canalsalut.gencat.cat/ca/vida-saludable/alimentacio/petits-canvis-per-menjar-millor/>> [Consulta: 4 abril 2022].
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (2021). *Petjada de carboni de l'alimentació a Barcelona* [en línia]. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2021/11/Presentatio_PC_Alimentacio_RDP081121-final.pdf> [Consulta: 1 juny 2022].
- ALBERGONI, L.; PELAEZ, V. (2007). «Da Revolução Verde à agrobiotecnologia: ruptura ou continuidade de paradigmas?». *Revista de Economia*, 33 (1), p. 31-53.
- ALONSO-MIELGO, A.; SEVILLA-GUZMÁN, E. (1995). «El discurso ecotecnocrático de la sostenibilidad». A: CADENAS MARÍN, A. (ed.). *Agricultura y desarrollo sostenible*. Madrid: MAPA, p. 91-119.
- ALTIERI, M. A. (1987). *Agroecología: Bases científicas de la agricultura alternativa*. Valparaíso: CETAL.
- (1995). *Agroecology: The science of sustainable agriculture*. Boulder: Westview Press.
- (2012). «Convergence or divide in the movement for sustainable and just agriculture». A: LICHTFOUSE, E. (ed.). *Organic fertilisation, soil quality and human health*. Vol. 9: *Sustainable Agriculture Reviews*. Dordrecht: Springer.
- ALTIERI, M. A.; TOLEDO, V. M. (2011). «The agroecological revolution in Latin America: Rescuing nature, ensuring food sovereignty and empowering peasants». *The Journal of Peasant Studies* [en línia], 38 (3), p. 587-612. <<https://doi.org/10.1080/03066150.2011.582947>>.

- APFELBAUM, M. (1998). «Introduction». A: *Risques et peurs alimentaires*. París: Odile Jacob.
- BADAL, M. [et al.] (2010). *Indicadors participatius de sobirania alimentària a Catalunya*. Barcelona: IIEEP: Entrepobles.
- BARRAU, J. (1974). «Ecosystèmes, civilisations et sociétés humaines : le point de vue d'un naturaliste». *Information sur les Sciences Sociales*, 14 (1), p. 21-34.
- BARREIRO HURLE, J. [et al.] (2021). *Modelling environmental and climate ambition in the agricultural sector with the CAPRI model* [en línia]. EUR 30317 EN, Luxemburg: Publications Office of the European Union. <<https://doi.org/10.2760/98160>> [Consulta: 10 març 2022].
- BARRENA, R.; SÁNCHEZ, M. (2010). «Frequency of consumption and changing determinants of purchase decision: From attributes to values in the organic food market». *Spanish Journal of Agricultural Research* [en línia], 8 (2), p. 251-272. <<https://doi.org/10.5424/sjar/2010082-1178>>.
- BATLLE-BAYER, L. [et al.] (2019). The spanish dietary guidelines: A potential tool to reduce greenhouse gas emissions of current dietary patterns. *Journal of Cleaner Production* [en línia], 213, p. 588-598. <<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.12.215>>.
- BECK, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. Londres: Sage Publications.
- BECKMAN, J. [et al.] (2020). «Economic and food security impacts of agricultural input reduction under the European Union Green Deal's farm to fork and biodiversity strategies». *Economic Brief* [United States Department of Agriculture (USDA). Economic Research Service], 30 (novembre).
- BEGUERIA, A. (2016). *Un equilibrio imperfecto: Alimentación ecológica, cuerpo y toxicidad*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- BELTRÁN, J. P. [et al.] (2021). *Informe sobre el impacto del Pacto Verde Europeo desde un enfoque de sistema alimentario global sostenible*. Madrid: Fundación Triptolemos.
- BENET I MÒNICO, A. (2011). «Estat actual del planeta». A: *Agricultura ecològica i sostenibilitat*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, p. 19-63.
- BENSIN, B. M. (1928). *Agroecological characteristics description and classification of the local corn varieties chorotypes*. [S. l.: s. n.]
- BERNSTEIN, H. (2014). «Food sovereignty via the 'peasant way': A sceptical view». *The Journal of Peasant Studies* [en línia], 41 (6), p. 1031-1063. <<https://doi.org/10.1080/03066150.2013.852082>>.
- BLANCO-PENEDO, I. [et al.] (2021). «Exploring sustainable food choices factors and purchasing behavior in the sustainable development goals era in Spain». *Sustainability* [en línia], 13 (13), p. 7397. <<https://doi.org/10.3390/su13137397>>.
- BOIZOT-SZANTAI, C.; HAMZA, O.; SOLER, L. G. (2017). «Organic consumption and diet choice: An analysis based on food purchase data in France». *Appetite* [en línia], 117, p. 17-28. <<https://doi.org/10.1016/j.appet.2017.06.003>>.
- BRICAS, N. (2020). «Las ciudades frente a los desafíos de la alimentación sostenible». A: PASQUIER, A.; BERTRÁN, M. (ed.). *Alimentación, salud y sustentabilidad: Hacia una agenda de investigación*. Mèxic: Universidad Nacional Autónoma de México, p. 45-60.
- BRÜSEKE, F. J. (1996). «Desestruturação e desenvolvimento». A: FERREIRA, L. C.; VIOLA, E. (ed.). *Incertezas de sustentabilidade na globalização*. Campinas: Unicamp.
- BURLINGAME, B. (2012). «Preface». A: BURLINGAME, B.; DERNINI, S. (ed.). *Sustainable diets and biodiversity directions and solutions for policy, research and action*. Roma: FAO, p. 6-8.

- BURNETT, K.; MURPHY, S. (2014). «What place for international trade in food sovereignty?». *The Journal of Peasant Studies* [en línia], 41 (6), p. 1065-1084. <<https://doi.org/10.1080/03066150.2013.876995>>.
- BUSQUETS, P. [et al.] (2021). «Sustainability education in the spanish higher education system: Faculty practice, concerns and needs». *Sustainability* [en línia], 13 (15): 8389. <<https://doi.org/10.3390/su13158389>>.
- CÁCERES, J.; ESPEITX, E. (2007). *Exploración de las percepciones sociales sobre la seguridad alimentaria en Cataluña*. Barcelona: Agència Catalana de Seguretat Alimentària.
- CALDEIRA, C. [et al.] (2019). «Quantification of food waste per product group along the food supply chain in the European Union: A mass flow analysis». *Resources, Conservation and Recycling* [en línia], 149, p. 479-488. <<https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2019.06.011>>.
- CAMPBELL, B. M. [et al.] (2017). «Agriculture production as a major driver of the Earth system exceeding planetary boundaries». *Ecology and Society* [en línia], 22 (4), p. 8. <<https://doi.org/10.5751/ES-09595-220408>>.
- CAPORAL, F. (1998). *La extensión agraria del sector público ante los desafíos del desarrollo sostenible: el caso de Rio Grande do Sul, Brasil*. Tesi doctoral. Còrdova: Universidad de Còrdova.
- CAPORAL, F.; COSTABEBER, J. A. (2002). «Agroecologia. Enfoque científico e estratégico». *Agroecologia e Desenvolvimento Rural Sustentável*, 3 (2), p. 13-16.
- (2004). *Agroecologia e extensão rural sustentável: Contribuições para a promoção do desenvolvimento rural sustentável*. Brasília: MDA/SAF/DATER/IICA.
- CARON, P. [et al.] (2018). «Food systems for sustainable development: Proposals for a profound four-part transformation». *Agronomy for Sustainable Development* [en línia], 38, p. 41. <<https://doi.org/10.1007/s13593-018-0519-1>>.
- CARPENTER, S. R. [et al.] (1998). «Nonpoint pollution of surface waters with phosphorus and nitrogen». *Ecological Applications* [en línia], 8 (3), p. 559-568. <[https://doi.org/10.1890/1051-0761\(1998\)008\[0559:NPOSWW\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.1890/1051-0761(1998)008[0559:NPOSWW]2.0.CO;2)>.
- CARSON R. J. (2001). *Primavera silenciosa*. Barcelona: Crítica.
- CASALS, J.; CASAÑAS, F.; SIMÓ, J. (2017). «Is it still necessary to continue to collect crop genetic resources in the Mediterranean area? A case study in Catalonia». *Economic Botany* [en línia], 71 (3), p. 330-341. <<https://doi.org/10.1007/s12231-017-9392-0>>.
- CASSINI, A. [et al.] (2019). «Attributable deaths and disability-adjusted life-years caused by infections with antibiotic-resistant bacteria in the EU and the European Economic Area in 2015: A population-level modelling analysis». *The Lancet Infectious Diseases* [en línia], 19 (1), p. 55-66. <[https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(18\)30605-4](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(18)30605-4)>.
- CCPAE = CONSELL CATALÀ DE LA PRODUCCIÓ AGRÀRIA ECOLÒGICA (2022). *Informe de la producció agrària ecològica a Catalunya 2021* [en línia]. <<https://www.slideshare.net/ccpae/informe-de-la-producci-agrria-ecologica-a-catalunya-2021>> [Consulta: 28 maig 2022].
- CCPI = CONSELL CATALÀ DE LA PRODUCCIÓ INTEGRADA (2010). *Producció integrada - Catalunya. Evolució històrica de les superfícies de producció integrada. Sèrie: 2000-2010* [en línia]. <http://agricultura.gencat.cat/web/.content/ag_agricultura/ag03_produccio_integrada/documents/estadistiques/2010/fitxers_estatics/2000_2010_superficie_pi_catalunya.pdf> [Consulta: 23 maig 2022].
- (2016). *Producció integrada - Catalunya. Evolució històrica de les superfícies de producció integrada. Sèrie d'anys: 2005-2016* [en línia]. <https://agricultura.gencat.cat/web/.content/ag_agricultura/ag03_produccio_integrada/documents/estadistiques/2016/fitxers_binaris/2016_9_Evolucio-Historica-superficie-PI-2005-2016.pdf> [Consulta: 15 maig 2022].

- CCPI = CONSELL CATALÀ DE LA PRODUCCIÓ INTEGRADA (2019). *Estadístiques de producció integrada a Catalunya de l'any 2019* [en línia]. <http://producciointegrada.cat/wp-content/uploads/2019/08/Estadistiques_B_2019.pdf> [Consulta: 13 maig 2022].
- CECCON, E. (2008). «La revolución verde, tragedia en dos actos». *Ciencias*, 1 (91), p. 21-29.
- CELORIO-SARDÀ, R. [et al.] (2021). «Effect of COVID-19 lockdown on dietary habits and lifestyle of food science students and professionals from Spain». *Nutrients* [en línia], 13 (15): 1494. <<https://doi.org/10.3390/nu13051494>>.
- CIDSE = COOPÉRATION INTERNATIONALE POUR LE DÉVELOPPEMENT ET LA SOLIDARITÉ (2018). *The principles of agroecology. Towards just, resilient and sustainable food systems*. Bruxelles: CIDSE. També disponible en línia a: <https://www.cidse.org/wp-content/uploads/2018/04/EN_The_Principles_of_Agroecology_CIDSE_2018.pdf> [Consulta: 20 març 2022].
- CMMAD = COMISSIÓ MUNDIAL SOBRE EL MEDI AMBIENT I EL DESENVOLUPAMENT (1988). *Nuestro futuro común*. Madrid: Alianza.
- COMISSIÓ EUROPEA (2010). «Food related risks». *Special Eurobarometer*, núm. 354.
- (2019a). *Comunicación de la comisión al parlamento europeo, al consejo europeo, al consejo, al comité económico y social europeo y al comité de las regiones: El Pacto Verde Europeo*. Brusel·les: Publications Office of the European Union.
- (2019b). «Food safety in the EU». *Special Eurobarometer*, EB91.3.
- (2020a). *Estrategia «de la granja a la mesa» para un sistema alimentario justo, saludable y respetuoso con el medio ambiente*. Bruxelles: Publications Office of the European Union.
- (2020b). «Making our food fit for the future: Citizens' expectations». *Special Eurobarometer*, 505.
- (2021). *Key figures on the European food chain*. Luxemburg: Publications Office of the European Union.
- (2022). *Eggs-market situation—dashboard* [en línia]. <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/eggs-dashboard_en.pdf> [Consulta: 10 setembre 2022].
- COMISSIÓ EUROPEA [et al.] (2021). *Setting up and implementing result-based carbon farming mechanisms in the EU: technical guidance handbook* [en línia]. Publications Office of the European Union. <<https://data.europa.eu/doi/10.2834/056153>> [Consulta: 5 maig 2022].
- CONTRERAS, J. (2005). «Patrimônio e globalização: o caso das culturas alimentares». A: CANESQUI, A. M.; GARCIA, R. W. D. (ed.). *Antropologia e nutrição: um diálogo possível*. Rio de Janeiro: Fiocruz, p. 129-146.
- (2022). *¿Seguiremos siendo lo que comemos?* Barcelona: Icaria.
- CONTRERAS, J.; GRACIA-ARNÁIZ, M. (2005). *Alimentación y cultura: Perspectivas antropológicas*. Barcelona: Ariel.
- CONWAY, G. (2003). *Produção de alimentos no século XXI: biotecnologia e meio ambiente*. São Paulo: Estação Liberdade.
- CUÉLLAR, M.; SÁNCHEZ, I. V. (2011). «Agroecologia, un enfocament holístic». A: BENET I MÒNICO, A. (ed.). *Agricultura ecològica i sostenibilitat*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, p. 205-247.
- DAB, W. (1998). «L'information sur la santé et la sécurité est-elle condamnée à être anxiogène?». A: APFELBAUM, M. (ed.). *Risques et peurs alimentaires*. Paris: Odile Jacob, p. 149-158.
- DAGOGNET, F. (1973). *Des révolutions vertes: Histoire et principes de l'agronomie*. Paris: Hermann.

- DURU, M.; THEROND, O.; FARES, M. (2015). «Designing agroecological transitions: A review». *Agronomy for Sustainable Development* [en línia], 35, p. 1237-1257. <<https://doi.org/10.1007/s13593-015-0318-x>>.
- EAPN = EUROPEAN ANTI-POVERTY NETWORK (2021). *Informe anual sobre el estado de la pobreza y la exclusión social en España 2008-2020*. Madrid: European Anti-Poverty Network.
- EDELMAN, M. [et al.] (2014). «Introduction: critical perspectives on food sovereignty». *Journal of Peasant Studies* [en línia], 41 (6), p. 911-931. <<https://doi.org/10.1080/03066150.2014.963568>>.
- ESPEITX, E.; CACERES, J. (2012). *Les noves tecnologies aplicades a l'alimentació: factors d'acceptació i rebuig a Catalunya*. Barcelona: Agència Catalana de Seguretat Alimentària.
- ESPELT, R. (2018). *Cooperatives de consum agroecològic de plataforma. El paper de les tecnologies de la informació i la comunicació en el consum cooperatiu de productes agroecològics*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. Internet Interdisciplinary Institute.
- ESPELT, R.; FAUSTER, M.; CORONS, A. (2017). *Economia social i solidària a l'àrea metropolitana de Barcelona: contextualització i situació actual*. Barcelona: Àrea Metropolitana de Barcelona.
- FAO = FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION (1989). *Sustainable Development and Natural Resources Management. Twenty-Fifth Conference*. Paper C 89/2-S2. Roma: FAO.
- (2011a). *Global food losses and food waste – extent, causes and prevention*. Roma: FAO.
- (2011b). *Save and grow: A policymaker's guide to the sustainable intensification of smallholder crop production*. Roma: FAO.
- (2012). *Global forest products facts and figures 2012*. Roma: FAO.
- (2013). *FAO statistical yearbook 2013: World food and agriculture*. Roma: FAO.
- (2014). *Building a common vision for sustainable food and agriculture: Principles and approaches*. Roma: FAO.
- (2018a). *The 10 elements of agroecology: Guiding the transition to sustainable food and agricultural systems*. Roma: FAO.
- (2018b). *Transition towards sustainable food and agriculture: An analysis of FAO's 2018-2019 work plan*. Roma: FAO.
- FAO = FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION [et al.] (2019). *Panorama de la seguridad alimentaria y nutricional en América Latina y el Caribe, 2019*. 136. Santiago: FAO.
- FAO = FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION; IFAD = INTERNATIONAL FUND FOR AGRICULTURAL DEVELOPMENT; WFP = WORLD FOOD PROGRAMME (2020). *The state of food insecurity in the world report 2020: The multiple dimensions of food security*. Roma: FAO.
- FiBL (2020). *Area data on organic agriculture in Europe 2018. The Statistics* [en línia]. Research Institute of Organic Agriculture FiBL. Frick (Suïssa). <<https://statistics.fibl.org/visualisation/key-indicators-on-organic-agriculture.html>> [Consulta: 20 maig 2022].
- FISCHLER, C. (1979). «Gastro-nomie et gastro-anomie». *Communications*, 31, p. 189-210.
- (1990). *L'Homnivore: le goût, la cuisine et le corps*. París: Odile Jacob.
- FOLEY, J. J. A. [et al.] (2011). «Solutions for a cultivated planet». *Nature* [en línia], 478 (7369), p. 337-342. <<https://doi.org/10.1038/nature10452>>.
- FRANCIS, C. [et al.] (2003). «Agroecology: The Ecology of Food Systems». *Journal of Sustainable Agriculture* [en línia], 22 (3), p. 99-118. <https://doi.org/10.1300/J064v22n03_10>.
- GARCÍA, X.; GARCIA-SIERRA, M.; DOMENE, E. (2020). «Spatial inequality and its relationship with local food environments: The case of Barcelona». *Applied Geography* [en línia], 115, 102140. <<https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2019.102140>>.

- GARCÍA-GONZÁLEZ, A. [et al.] (2020). «Food sustainability knowledge and attitudes in the spanish adult population: A cross-sectional study». *Nutrients* [en línia], 12 (10), 3154. <<https://doi.org/10.3390/nu12103154>>.
- GARCÍA-LUPIOLA, A. (2022). «El Pacto Verde Europeo y las propuestas para su desarrollo. ¿Mayor ambición de la UE para alcanzar el desarrollo sostenible?». *Revista de Estudios Europeos* [en línia], 79, p. 80-114. <<https://doi.org/10.24197/ree.79.2022.80-114>>.
- GARNETT, T. (2013). «Food sustainability: Problems, perspectives and solutions». *Proceedings of the Nutrition Society* [en línia], 72, p. 29-39. <<https://doi.org/10.1017/S0029665112002947>>.
- (2014). *What is a sustainable healthy diet?: A discussion paper*. Oxford: Food Climate Research Network.
- GARNETT, T. [et al.] (2013). «Sustainable intensification in agriculture: Premises and policies». *Science* [en línia], 341 (6141), p. 33-34. <<https://doi.org/10.1126/science.1234485>>.
- GASKELL, G. [et al.] (2010). *Europeans and biotechnology in 2010: Winds of change?* Luxemburg: Publications Office of the European Union.
- GASPAR, M. C. M. P. [et al.] (2022). «Knowledge and perceptions of food sustainability in a Spanish university population». *Frontiers in Nutrition*, 9, 970923. <<https://doi.org/10.3389/fnut.2022.970923>>.
- GASPAR, M. C. M. P.; MUÑOZ, A.; LARREA-KILLINGER, C. (2020). «How would you define healthy food? Social representations of Brazilian, French and Spanish dietitians and young laywomen». *Appetite* [en línia], 153, 104728. <<https://doi.org/10.1016/j.appet.2020.104728>>.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2018a). *Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya 2030*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- (2018b). *Mengem futur. Per un sistema alimentari productiu, sostenible, resilient, saludable, responsable i d'accés universal a Catalunya*. Informe 1/2018. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- (2020a). *Pla estratègic de l'alimentació de Catalunya 2021-2026: Un full de ruta per a un sector estratègic de país* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <https://agricultura.gencat.cat/web/.content/04-alimentacio/consell-catala-alimentacio/enllacos-documents/fitxers-binariis/pla-estrategic-alimentacio-Catalunya-2021-2026_doc-final.pdf>.
- (2020b). *Baròmetre de percepció i consum dels aliments ecològics* [en línia]. <http://pae.gencat.cat/web/.content/al_alimentacio/al01_pae/05_publicacions_material_referencia/arxius/20_Barometre.pdf> [Consulta: 29 març 2022].
- GENERALITAT DE CATALUNYA; INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2017). *El canvi climàtic a Catalunya: Resum executiu del Tercer informe sobre el canvi climàtic a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: IEC. També disponible en línia a: <https://cads.gencat.cat/web/.content/Documents/Publicacions/tercer-informe-sobre-canvi-climatic-catalunya/TERCER_INFORME_CANVI_CLIMATIC_web.pdf>.
- GENERALITAT DE CATALUNYA; PRODECA = PROMOTORA DELS ALIMENTS CATALANS (2022a). *El sector agroalimentari a Catalunya: Píndola sectorial* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <<https://www.prodeca.cat/sites/default/files/files/Agroalimentacio-a-Catalunya-Pindola-sectorial.pdf>> [Consulta: 17 juny 2022].
- (2022b). *Informe exportacions agroalimentàries catalanes 2021* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Prodeca. <https://www.prodeca.cat/sites/default/files/2022-02/INFORME_exportacions_AGRO_2021.pdf> [Consulta: 20 juny 2022].

- GENERALITAT DE CATALUNYA; PRODECA = PROMOTORA DELS ALIMENTS CATALANS (2022c). *Mapeig sobre el consum i comercialització dels productes agroalimentaris locals i de proximitat* [en línia]. <<https://prodeca.cat/sites/default/files/files/Mapeig-consum-comercialitzaci%C3%B3-productes-proximitat-locales.pdf>> [Consulta: 22 març 2022].
- GERBER, P. J. [et al.] (2013). *Tackling climate change through livestock: A global assessment of emissions and mitigation opportunities*. Roma: Food and Agriculture Organization.
- GIRALDO, O. F.; ROSSET, P. M. (2018). «Agroecology as a territory in dispute: Between institutionality and social movements». *The Journal of Peasant Studies* [en línia], 45 (3), p. 545-564. <<https://doi.org/10.1080/03066150.2017.1353496>>.
- GLIESSMAN, S. R. (1990). *Agroecology: Researching the basis for sustainable agriculture*. Nova York: Springer.
- (2007). *Agroecology: The ecology of sustainable food systems*. Nova York: CRC Press: Taylor & Francis.
- (2016). «Transforming food systems with agroecology». *Agroecology and Sustainable Food Systems* [en línia], 40 (3), p. 187-189. <<https://doi.org/10.1080/21683565.2015.1130765>>.
- (2018). «Defining agroecology». *Agroecology and Sustainable Food Systems* [en línia], 42 (6), p. 599-600. <<https://doi.org/10.1080/21683565.2018.1432329>>.
- GODFRAY, H. G. J. (2015). «The debate over sustainable intensification». *Food Security* [en línia], 7, p. 199-208. <<https://doi.org/10.1007/s12571-015-0424-2>>.
- GONZÁLVIZ, V. (2011). «Paper de l'agricultura en el desenvolupament d'una societat sostenible». A: BENET I MÓNICO, A. (ed.). *Agricultura ecològica i sostenibilitat*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, p. 141-179.
- GORDON, L. J.; PETERSON, G. D.; BENNETT, E. M. (2008). «Agricultural modifications of hydrological flows create ecological surprises». *Trends in Ecology & Evolution* [en línia], 23 (4), p. 211-219. <<https://doi.org/10.1016/j.tree.2007.11.011>>.
- GRACIA-ARNAIZ, M. (2007). «Comer bien, comer mal: la medicalización del comportamiento alimentario». *Salud Pública de México*, 49 (3), p. 236-242.
- (2021). «Eating issues in a time of crisis: Re-thinking the new food trends and challenges in Spain». *Trends in Food Science & Technology* [en línia], 116, p. 1179-1185. <<https://doi.org/10.1016/j.tifs.2021.06.003>>.
- (2022). «The precarisation of daily life in Spain: Austerity, social policy and food insecurity». *Appetite* [en línia], 171, 105906. <<https://doi.org/10.1016/j.appet.2021.105906>>.
- GRIFFON, M. (2006). *Nourrir la planète: Pour une révolution doublement verte*. París: Odile Jacob.
- GUSSOW, J. D.; CLANCY, K. L. (1986). «Dietary Guidelines for Sustainability». *Journal of Nutrition Education* [en línia], 18 (1), p. 1-5. <[https://doi.org/10.1016/S0022-3182\(86\)80255-2](https://doi.org/10.1016/S0022-3182(86)80255-2)>.
- GUZMÁN, G.; GONZÁLVIZ DE MOLINA, M.; SEVILLA GUZMÁN, E. (2000). *Introducción a la agroecología como desarrollo rural sostenible*. Madrid: Mundi Prensa.
- HAINES, A.; SCHEELBEEK, P. (2020). «European Green Deal: A major opportunity for health improvement». *The Lancet* [en línia], 395 (10233), p. 1327-1329. <[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30109-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30109-4)>.
- HAWKES, C.; RUEL, M. T. (2006). «The links between agriculture and health: An intersectoral opportunity to improve the health and livelihoods of the poor». *Bulletin of the World Health Organization* [en línia], 84 (12), p. 984-990. <<https://doi.org/10.2471/blt.05.025650>>.

- HECHT, S. B. (1995). «The evolution of agroecological thought». A: ALTIERI, M. A. (ed.). *Agroecology: The science of sustainable agriculture*. Boca Raton: Taylor & Francis, p. 1-20.
- HLPE = HIGH LEVEL PANEL OF EXPERTS (2014). *Food losses and waste in the context of sustainable food systems. A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security*. Roma: Food and Agriculture Organization.
- (2015). *Water for food security and nutrition. A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security*. Roma: Food and Agriculture Organization.
- (2016). *Sustainable agricultural development for food security and nutrition: What roles for livestock? A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security*. Roma: Food and Agriculture Organization.
- (2017). *Nutrition and food systems. A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security*. Roma: Food and Agriculture Organization.
- (2019). *Agroecological and other innovative approaches for sustainable agriculture and food systems that enhance food security and nutrition. A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security*. Roma: Food and Agriculture Organization.
- IBÁÑEZ, C. [et al.] (2020). «Ressenya de l'informe "Mengem futur", una reflexió sobre la sostenibilitat del sistema alimentari a Catalunya». *Quaderns Agraris* [en línia], 48, p. 95-107. <<https://doi.org/10.2436/20.1503.01.114>>.
- ICAEN = INSTITUT CATALÀ D'ENERGIA (2016). *Informe de seguiment del Pla de l'Energia i Canvi Climàtic de Catalunya 2012-2020* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <https://icaen.gencat.cat/web/.content/30_Plans_programes/31_PlaEnergiaCanviClimatic_PECAC/arxius/20170112_SeguimentPECAC_Juny2016.pdf> [Consulta: 15 juny 2022].
- IDESCAT = INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (2013). *Maquinària agrícola* [en línia]. <<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15412>> [Consulta: 18 abril 2022].
- (2020a). *Taxa de risc de pobresa o exclusió social i els seus components* [en línia]. <<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=anuals&n=10412>> [Consulta: 15 maig 2022].
- (2020b). *Agricultura, ramaderia, pesca* [en línia]. <<https://www.idescat.cat/tema/agrar>> [Consulta: 15 maig 2022].
- INE = INSTITUT NACIONAL D'ESTADÍSTICA (2006). *Encuesta de Presupuestos Familiares*. Madrid: INE.
- (2020). *Encuesta de Presupuestos Familiares*. Madrid: INE.
- INSTITUT OPINÒMETRE (2015). *Baròmetre de la seguretat alimentària a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- IPCC = INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE (2019). *Summary for Policymakers*. A: PÖRTNER, H. O. [et al.] (ed.). *IPCC special report on the ocean and cryosphere in a changing climate*. (En premsa)
- (2021). *Climate change 2021: The physical science basis. Contribution of working group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [en línia]. Edició de V. Masson-Delmotte, P. Zhai, A. Pirani, S. L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M. I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J. B. R. Matthews, T. K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu i B. Zhou. Cambridge; Nova York: Cambridge University Press. 2391 p. <<https://doi.org/10.1017/9781009157896>>.

- JÄGERSKOG, A.; CLAUSEN, T. J. (2012). *Feeding a thirsty world: Challenges and opportunities for a water and food secure future*. Report núm. 31. Estocolm: SIWI.
- KORMOS, C.; GIFFORD, R. (2014). «The validity of self-report measures of proenvironmental behavior: A meta-analytic review». *Journal of Environmental Psychology* [en línia], 40, 359e371. <<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2014.09.003>>.
- LA REPERA (2009). *Base de dades de cooperatives de consum a Catalunya* [en línia]. <<http://repera.wordpress.com/>> [Consulta: 5 juny 2022].
- LANG, T. (2012). «Sustainable diets and biodiversity: The challenge for policy, evidence and behaviour change». A: BURLINGAME, B.; DERNINI, S. (ed.). *Sustainable diets and biodiversity directions and solutions for policy, research and action*. Roma: Food and Agriculture Organization, p. 20-26.
- LANG, T.; BARLING, D. (2013). «Nutrition and sustainability: An emerging food policy discourse». *Proceedings of the Nutrition Society* [en línia], 72 (1), p. 1-12. <<https://doi.org/10.1017/S002966511200290X>>.
- LANTERN (2021). *The Green Revolution* [en línia]. <<https://www.lantern.es/papers/the-green-revolution-2021>>. [Consulta: 27 abril 2022].
- LARREA-KILLINGER, C. [et al.] (2019). «Como un sedimento que se va quedando en el cuerpo»: Percepción social del riesgo sobre compuestos tóxicos persistentes y otras sustancias químicas sintéticas en la alimentación entre mujeres embarazadas y lactantes en España». *Revista de Antropología Iberoamericana* [en línia], 14 (1), p. 121-144. <<https://doi.org/10.11156/aibr.140107>>.
- LARREA-KILLINGER, C.; MUÑOZ, A.; MASCARÓ, J. (2017). «Cuerpos tóxicos: la percepción del riesgo de la contaminación interna por compuestos químicos en España». *Salud Colectiva* [en línia], 13 (2), p. 225-237. <<https://doi.org/10.18294/sc.2017.1161>>.
- LE QUÉRÉ, C. [et al.] (2015). «Global carbon budget 2015». *Earth System Science Data* [en línia], 7 (2), p. 349-396. <<https://doi.org/10.5194/essd-7-349-2015>>.
- LEIPPERT, F. [et al.] (2020). *The potential of agroecology to build climate-resilient livelihoods and food systems*. Roma: FAO: Biovision. <<https://doi.org/10.4060/cb0438en>>.
- LENNAN, M. [et al.] (2020). *2030 for the EU: Real steps of change? A short commentary on Biodiversity Strategy and Farm to Fork* [en línia]. Policy Brief, núm. 15. Glasgow: University of Strathclyde. <https://strathprints.strath.ac.uk/75125/1/Lennan_et_al_SCELG2020_2030_EU_Real_steps_change_short_commentary_biodiversity_strategy.pdf> [Consulta: 10 abril 2022].
- LLEONART, J. (2015). «Mediterranean fisheries. Stocks, assessments and exploitation status». *IEMed Mediterranean Yearbook*, p. 276-281. També disponible en línia a: <<https://www.iemed.org/publication/mediterranean-fisheries-stocks-assessments-and-exploitation-status/?lang=fr>> [Consulta: 3 maig 2022].
- LLEONART, J.; MAYNOU, F. (2012). «La pesca a la Mediterrània occidental». A: CURY, P.; MISEREY, Y. *Un mar sense peixos*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 9-13.
- LOOS, J. [et al.] (2014). «Putting meaning back into “sustainable intensification”». *Frontiers in Ecology and the Environment* [en línia], 12 (6), p. 356-361. <<https://doi.org/10.1890/130157>>.
- MAPA = MINISTERIO DE AGRICULTURA, PESCA Y ALIMENTACIÓN (2010). *Datos anuales del panel de consumo alimentario en hogares*. Madrid: MAPA.
- (2015). *Resumen de los datos sobre producción integrada año 2014* [en línia]. Madrid: MAPA. <https://www.mapa.gob.es/es/agricultura/estadisticas/resultados2014_tcm30-57720.pdf> [Consulta: 20 abril 2022].

- MAPA = MINISTERIO DE AGRICULTURA, PESCA Y ALIMENTACIÓN (2020). *Informe sobre el desperdicio alimentario en los hogares 2020* [en línia]. <https://www.mapa.gob.es/es/alimentacion/temas/desperdicio/15informe_desperdicio_alimentario_hogares_2020_tcm30-620745.pdf> [Consulta: 14 març 2022].
- (2021a). *Análisis de la caracterización y proyección de la producción ecológica española en 2020*. Madrid: MAPA.
- (2021b). *Informe del consumo de alimentación en España*. Madrid: MAPA.
- MATHÉ, T.; BELDAME, D.; HÉBEL, P. (2014). «Évolution des représentations sociales du bien manger». *Crédoc - Cahier de Recherche*, 316.
- MATOS, A. K. V. (2010). «Revolução verde, biotecnologia e tecnologias alternativas». *Cadernos da FUCAMP*, 10 (12), p. 1-17.
- MAZOYER, M.; ROUDART, L. (2002). *Histoire des agricultures du monde: Du néolithique à la crise contemporaine*. Paris: Seuil.
- MOLINA-ZAPATA, J. E. M. (2021). «La revolución verde como revolución tecnocientífica: Artificialización de las prácticas agrícolas y sus implicaciones». *Revista Colombiana de Filosofía de la Ciencia* [en línia], 21 (42), p. 175-204. <<https://doi.org/10.18270/rcfc.v21i42.3477>>.
- MONTASELL, J. (2019). «Els espais agraris a Catalunya, 1978-2018». A: FOLCH, R. [et al.] (ed.). *Natura, ús o abús? (2018-2019)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MORAGUES-FAUS, A. (2020). *La alimentación sostenible: Manual para ciudades*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona; PEMB; AMB.
- MORAGUES-FAUS, A.; MAGAÑA-GONZÁLEZ, C. R. (2022). *Alimentando un futuro sostenible: Estudio sobre la inseguridad alimentaria en hogares españoles antes y durante la COVID-19*. Barcelona: Fundació Daniel i Nina Carasso; Universitat de Barcelona.
- MORANTA, J. [et al.] (2022). «La pesca y la acuicultura en España». A: *Libro blanco de la alimentación sostenible en España*. Fundació Daniel i Nina Carasso; Fundació Alternativas, p. 153-174.
- MOREIRA, R. J. (2000). «Críticas ambientalistas à Revolução Verde». *Estudos Sociedade e Agricultura*, 15, p. 39-52.
- MOSCHITZ, H. [et al.] (2021). «How can the UE Farm to Fork strategy deliver on its organic promises? Some critical reflections». *EuroChoices* [en línia], 20 (1), p. 30-36. <<https://doi.org/10.1111/1746-692X.12294>>.
- MULET-PASCUAL, M.; BORRÀS, D.; CALVO, M. (2020). «Crisis sanitaria y alimentación: impactos del confinamiento en los hábitos alimentarios de la isla de Mallorca». *Revista de Alimentación y Cultura de las Américas* [en línia], 2 (2), p. 32-52. <<https://doi.org/10.35953/raca.v2i2.83>>.
- NACIONS UNIDES (2015). *The 2030 agenda for sustainable development* [en línia]. <<https://www.un.org/sustainabledevelopment/>> [Consulta: 22 abril 2022].
- (2019). *World population prospects 2019: Highlights*. Nova York: United Nations.
- NATIONAL RESEARCH COUNCIL (2000). *Clean coastal waters understanding and reducing the effects of nutrient pollution*. Washington, DC: The National Academies Press.
- NICHOLLS, C. I.; ALTIERI, M. A.; VAZQUEZ, L. (2016). «Agroecology: Principles for the conversion and redesign of farming systems». *Journal of Ecosystem and Ecography* [en línia], S5, 10. <<http://dx.doi.org/10.4172/2157-7625.S5-010>>.
- NORGAARD, R. B. A. (1989). «Base epistemológica da Agroecologia». A: ALTIERI, M. A. (ed.). *Agroecologia: as bases científicas da agricultura alternativa*. Rio de Janeiro: PTA; FASE, p. 42-48.

- NOTESTEIN F. (1945). «Population-the long view». A: SCHULTZ, T. W. (ed.) *Food for the world*. Chicago: University of Chicago Press, p. 36-57.
- (1948). «Summary of the demographic background of problems of undeveloped areas». *Milbank Memorial Fund Quarterly*, 26 (3), p. 249-255.
- PALAU, J. [et al.] (2010). *El valor ocult de l'activitat agropecuària a Catalunya: caracterització d'impactes i funcions territorials del sector agropecuari i càlcul d'externalitats*. Lleida: Fundació del Món Rural.
- PELLETIER, N.; TYEDMERS, P. (2010). «Forecasting potential global environmental costs of livestock production 2000-2050». *Proceedings of the National Academy of Sciences* [en línia], 107 (43), p. 18371-18374. <<https://doi.org/10.1073/pnas.1004659107>>.
- PEÑUELAS, J. [et al.] (2021). «Impacts of use and abuse of nature in Catalonia with proposals for sustainable management». *Land* [en línia], 10, p. 144. <<https://doi.org/10.3390/land10020144>>.
- PETERSEN, B.; SNAPP, S. (2015). «What is sustainable intensification? Views from experts». *Land Use Policy* [en línia], 46, p. 1-10. <<https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2015.02.002>>.
- POMAR, A.; TENDERO, G. (2015). *Ja volem el pa sencer: Respostes a la pobresa alimentària en clau de sobirania alimentària*. Aliança per la Sobirania Alimentària de Catalunya.
- POPKIN, B. M.; GORDON-LARSEN, P. (2004). «The nutrition transition: worldwide obesity dynamics and their determinants». *International Journal of Obesity* [en línia], 28 (S3), S2-9. <<https://doi.org/10.1038/sj.ijo.0802804>>.
- POPP, A.; LOTZE-CAMPEN, H.; BODIRSKY, B. (2010). «Food consumption, diet shifts and associated non-CO2 greenhouse gases from agricultural production». *Global Environmental Change*, 20 (3), p. 451-462.
- PORTA, M.; PUIGDOMÉNECH E.; BALLESTER, F. (2009). *Nuestra contaminación interna: Concentraciones de compuestos tóxicos persistentes en la población española*. Madrid: Los Libros de la Catarata.
- POULAIN, J. P. (2002). *Sociologies de l'alimentation*. París: PUF.
- (2009). *Sociologie de l'obésité*. París: PUF.
- PRETTY, J. N. (1997). «The sustainable intensification of agriculture». *Natural Resources Forum* [en línia], 21 (4), p. 247-256. <<https://doi.org/10.1111/j.1477-8947.1997.tb00699.x>>.
- (2008). «Agricultural sustainability: Concepts, principles and evidence». *Philosophical Transactions of the Royal Society B* [en línia], 363 (1491), p. 447-465. <<https://doi.org/10.1098/rstb.2007.2163>>.
- PRETTY, J. N.; BHARUCHA, Z. P. (2014). «Sustainable intensification in agricultural systems». *Annals of Botany* [en línia], 114 (8), p. 1571-1596. <<https://doi.org/10.1093/aob/mcu205>>.
- PRETTY J. N.; TOULMIN, C.; WILLIAMS, S. (2011). «Sustainable intensification in African agriculture». *International Journal of Agricultural Sustainability* [en línia], 9 (1), p. 5-24. <<https://doi.org/10.3763/ijas.2010.0583>>.
- PROVEG INTERNATIONAL (2021). *Smart protein* [en línia]. <https://proveg.com/wp-content/uploads/2021/11/FINAL_Pan-EU-consumer-survey_Overall-Report-.pdf> [Consulta: 15 abril 2022].
- RAMAKRISHNAN, B. [et al.] (2019). «Local applications but global implications: Can pesticides drive microorganisms to develop antimicrobial resistance?». *Science of the Total Environment* [en línia], 654, p. 177-189. <<https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.11.041>>.

- RAMANKUTTY, N. [et al.] (2008). «Farming the planet: Geographic distribution of global agricultural lands in the year 2000». *Global Biogeochemical Cycles* [en línia], 22 (1), GB1003. <<https://doi.org/10.1029/2007GB002952>>.
- RAMOS, E. P. (2013). «Climate change, disasters and migration: Current challenges to international law». A: RUPPEL, O. C.; ROSCHMANN, C.; RUPPEL-SCHLICHTING, K. (ed.). *Climate change: International law and global governance*. Vol. II: *Policy, diplomacy and governance in a changing environment*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH, p. 739-760.
- REIJNTJES, C.; HAVERKORT, B.; WATERS-BAYER, A. (1992). *Farming for the future: An introduction to low-external-input and sustainable agriculture*. Londres: Macmillan Press.
- ROCKSTRÖM, J. [et al.] (2009). «A safe operating space for humanity». *Nature*, 461 (7263), p. 472-475.
- ROCKSTRÖM, J. [et al.] (2017). «Sustainable intensification of agriculture for human prosperity and global sustainability». *Ambio* [en línia], 46 (1), p. 4-17. <<https://doi.org/10.1007/s13280-016-0793-6>>.
- ROHR, J. R. [et al.] (2019). «Emerging human infectious diseases and the links to global food production». *Nature Sustainability* [en línia], 2 (6), p. 445-456. <<https://doi.org/10.1038/s41893-019-0293-3>>.
- ROYAL SOCIETY (2009). *Reaping the benefits: Science and the sustainable intensification of global agriculture*. Londres: Royal Society.
- RUBY, M. B. (2012). «Vegetarianism. A blossoming field of study». *Appetite* [en línia], 58 (1), p. 141-150. <<https://doi.org/10.1016/j.appet.2011.09.019>>.
- RUNHAAR, H. (2021). «Four critical conditions for agroecological transitions in Europe». *International Journal of Agricultural Sustainability* [en línia], 19 (3-4), p. 227-233. <<https://doi.org/10.1080/14735903.2021.1906055>>.
- RUSSEL, S.; SCHWENK, B.; WIENS, K. (2021). «Sustainability attitudes and behaviors of undergraduate nutrition and dietetics students at the University of Delaware». *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics* [en línia], 121 (9), A61. <<https://doi.org/10.1016/j.jand.2021.06.180>>.
- SANAHOJA, J. A. (2021). «Pacto Verde Europeo: el giro ambiental de un actor global». *Anuario CEIPAZ*, p. 69-95.
- SÁNCHEZ-BRAVO, P. [et al.] (2021). «Consumer understanding of sustainability concept in agricultural products». *Food Quality and Preference* [en línia], 89, 104136. <<https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2020.104136>>.
- SAPEA = SCIENCE ADVICE FOR POLICY BY EUROPEAN ACADEMIES (2020). *A sustainable food system for the European Union* [en línia]. Berlín: SAPEA. <<https://doi.org/10.26356/sustainablefood>>.
- SARANDÓN, S. J.; FLORES, C. C. (2014). *Agroecología: bases teóricas para el diseño y manejo de agroecosistemas sustentables*. La Plata: Universidad Nacional de La Plata.
- SARDÀ, F. (2017). *La sostenibilitat de la pesca a Catalunya: Perspectiva des de la ciència*. Barcelona: Laertes.
- SCHULTZ, P. W. [et al.] (2005). «Values and their relationship to environmental concern and conservation behavior». *Journal of Cross-Cultural Psychology* [en línia], 36 (4), p. 457-475. <<https://doi.org/10.1177/0022022105275962>>.
- SINCLAIR, F.; COE, R. (2019). «The options by context approach: A paradigm shift in agronomy». *Experimental Agriculture* [en línia], 55 (S1), p. 1-13. <<https://doi.org/10.1017/S0014479719000139>>.

- SINCLAIR, F. [et al.] (2019). *The contribution of agroecological approaches to realizing climate-resilient agriculture* [en línia] [Rotterdam; Washington, DC]. <<https://www.gca.org/>> [Consulta: 15 febrer 2022].
- SONETTI, G.; SARRICA, M.; NORTON, L. S. (2021). «Conceptualization of sustainability among students, administrative and teaching staff of a university community: An exploratory study in Italy». *Journal of Cleaner Production* [en línia], 316, 128292. <<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.128292>>.
- SPRINGMANN, M. [et al.] (2018). «Options for keeping the food system within environmental limits». *Nature* [en línia], 562 (7728), p. 519-543. <<https://doi.org/10.1038/s41586-018-0594-0>>.
- STEVENSON, P. (2020). «Turning the Commission's Farm to Fork Strategy into a far-reaching reform of EU agriculture». *dA. Derecho Animal (Forum of Animal Law Studies)* [en línia], 11 (4), p. 177-187. <<https://doi.org/10.5565/rev/da.521>>.
- STRIJK, P. C.; KUYPER, T. W. (2017). «Sustainable intensification in agriculture: the richer shade of green. A review». *Agronomy for Sustainable Development* [en línia], 37: 39. <<https://doi.org/10.1007/s13593-017-0445-7>>.
- SVATETZ, C. A. G. (2020). *Emergència climàtica, alimentació i vida saludable*. Barcelona: Icaria.
- TENDERO, G. (2011). «Escenaris i tendències en el consum de productes ecològics». A: MORALES-PÉREZ, S. (ed.). *Som el que consumim? Escenaris i tendències en el consum de productes ecològics*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, p. 97-156.
- THOMAS, C. D. [et al.] (2004). «Extinction risk from climate change». *Nature* [en línia], 427 (6970), p. 145-148. <<https://doi.org/10.1038/nature02121>>.
- TILMAN, D. [et al.] (2001). «Forecasting agriculturally driven global environmental change». *Science* [en línia], 292 (5515), p. 281-284. <<https://doi.org/10.1126/science.1057544>>.
- TILMAN, D. [et al.] (2011). «Global food demand and the sustainable intensification of agriculture». *PNAS* [en línia], 108 (50), p. 20260-20264. <<https://doi.org/10.1073/pnas.1116437108>>.
- TORMO-SANTAMARÍA, M. [et al.] (2021). «Cambios en las prácticas culinarias y gastronómicas durante el confinamiento de la COVID-19 en la provincia de Alicante». *Revista Española de Nutrición Humana y Dietética* [en línia], 25 (S2), e1130. <<https://doi.org/10.14306/renhyd.25.S2.1130>>.
- TREPAT, E.; VILASECA, A. (2008). *No diguis blat... La memòria del món rural*. Lleida: Fundació del Món Rural.
- UBASART, G.; RÀFOLS, R.; VIVAS, E. (2009). *Bancs de temps, xarxes d'intercanvi i cooperatives de consum agroecològic*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Govern i Polítiques Públiques.
- UPHOFF, N. (2014). «Systems thinking on intensification and sustainability: systems boundaries, processes and dimensions». *Current Opinion in Environmental Sustainability* [en línia], 8, p. 89-100. <<https://doi.org/10.1016/j.cosust.2014.10.010>>.
- VARELA-MOREIRAS, G. [et al.] (2018). *Alimentación, sociedad y decisión alimentaria en la España del siglo XXI*. Madrid: Fundació Mapfre.
- VIDAL-MONES, B. [et al.] (2021). «Citizens' food habit behavior and food waste consequences during the first COVID-19 lockdown in Spain». *Sustainability* [en línia], 13 (6): 3381. <<https://doi.org/10.3390/su13063381>>.
- VIVAS, E. (2014). *El negocio de la comida: ¿Quién controla nuestra alimentación?* Barcelona: Icaria.

- WARDE, A. [et al.] (2007). «Changes in the Practice of Eating: A Comparative Analysis of Time-Use». *Acta Sociologica* [en línia], 50(4), p. 363-385. <<https://doi.org/10.1177/0001699307083978>>.
- WESSELER, J. (2022). «The EU's farm-to-fork strategy: An assessment from the perspective of agricultural economics». *Applied Economic Perspectives and Policy* [en línia], 44(4), p. 1826-1843. <<https://doi.org/10.1002/aep.13239>>.
- WEZEL, A. (2017). *Agroecological practices for sustainable agriculture: Principles, applications, and making the transition*. Nova Jersey: World Scientific.
- WEZEL, A. [et al.] (2009). «Agroecology as a science, a movement and a practice: a review». *Agronomy for Sustainable Development* [en línia], 29, p. 503-515. <<https://doi.org/10.1051/agro/2009004>>.
- WEZEL, A. [et al.] (2020). «Agroecological principles and elements and their implications for transitioning to sustainable food systems. A review». *Agronomy for Sustainable Development* [en línia], 40, 40. <<https://doi.org/10.1007/s13593-020-00646-z>>.
- WHO = WORLD HEALTH ORGANIZATION (2021). *Obesity and overweight* [en línia]. <<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>> [Consulta: 18 març 2022].
- WILLET, W. [et al.] (2019). «Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems». *Lancet* [en línia], 393(10170), p. 447-492. <[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)31788-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)31788-4)>.
- WORLD BANK (2007). *World Development Report 2008: Agriculture for development*. Washington, DC: The World Bank.
- WWF = WORLD WIDE FUND (2021). *Enviado a la basura: pérdida global de alimentos en granjas. Resumen del informe* [en línia]. <https://wwfes.awsassets.panda.org/downloads/resumen_enviado_a_la_basura.pdf> [Consulta: 20 març 2022].
- ZAMBRANO-GONZÁLEZ, C.; GARCIA-ARANDA, C. (2022). «El camino de la Unión Europea hacia la neutralidad climática: retos de la transición energética y ecológica tras el Pacto Verde Europeo». *Quaderns IEE: Revista de l'Institut d'Estudis Europeus* [en línia], 1(1), p. 199-213. <<https://doi.org/10.5565/rev/quadernsiee.14>>.